

Vastaus valtuustoaloitteeseen, Maksuton joukkoliikenne alle 13-vuotiaille

Kaupunkikehityslautakunta 02.06.2026 § 110

Valmistelu ja lisätiedot

Vastaava Joukkoliikenneinsinööri Matias Leinonen
matias.leinonen@porvoo.fi

Valtuustoaloite

Santtu Salo, vasemmistoliitto

Porvoon maksuton joukkoliikenne joulukuussa 2025 oli menestys. Käyttöaste nousi 255 prosenttia vuoden 2024 joulukuusta. Ilmaista bussia käytti yli 148 943 matkustajaa ja kampanja tavoitti yleisönsä. Joulukuun markkinointitempauksen jälkeen useat käyttäjät ovat olleet halukkaita jatkamaan joukkoliikenteen asiakkaana, nyt kun aikataulut ja reitit ovat tulleet tutuksi.

Ongelmaksi varsinkin pienempien matkustajien kuukausikortin ostossa on muodostunut vaatimus älypuhelimesta. Porvoon bussin sarja- ja kausiliput ovat saatavilla ainoastaan sovelluksesta, joten niitä ei pääse hyödyntämään ilman älypuhelinia.

Useat tahot, mukaan lukien teleoperaattorit eivät suosittele älypuhelinia alle 9-vuotiaille, THL ei suosittele älypuhelinia alle 11-vuotiaille, ja kansallinen aivoterveysohjelma suosittelee, että älypuhelimien hankinta tehdään 13vuotiaana.

Koska Porvoon kaupunki on matkakorttien tarjonnassa Matkahuollon varassa, tulisi joukkoliikenteen olla maksutonta alle 13-vuotiaille, kunnes matkakorttien tarjontaan kehitetään suositusten mukainen ratkaisu.

Maksuton joukkoliikenne pienemmille lapsille on myös tulevaisuuden joukkoliikenteen käyttäjien pitkäaikaista markkinointia, sekä lapsiystävällinen teko.

Kaupunki-infran vastaus:

Aloitteen tavoite on lähtökohtaisesti ymmärrettävä. Joukkoliikenteen käytön edistäminen varhaisessa iässä tukee kestävästä liikkumisesta, kasvattaa palvelun tunnettavuutta ja vahvistaa Porvoon lapsiystävällistä imagoa. Aloitteessa tunnistettu ongelma, eli lipputuotteiden kytkeytyminen älypuhelinsovellukseen, on todellinen ja vaatii ratkaisua.

Kaupunki-infran ja joukkoliikennejärjestelmän kokonaisuuden näkökulmasta esitettyä ratkaisua on kuitenkin tarpeen tarkastella pidemmällä aikavälillä ja useasta eri vaikutusarvioinnin näkökulmasta.

Maksuton joukkoliikenne ei ole kunnalle kustannusneutraali ratkaisu. Alle 13-vuotiaiden lipputulosten poistuminen muodostaisi pysyvän

tulomenetyksen, joka tulisi kattaa kaupungin muusta rahoituksesta. Tämä lisää joukkoliikenteen rakenteellisia kustannuksia ja voi pitkällä aikavälillä heikentää koko järjestelmän taloudellista kestävyyttä. Ilman erillistä ja pysyvää rahoitusratkaisua riskinä on, että maksuttomuus johtaa paineeseen joko palvelutason heikentämiseen tai joukkoliikenteen määrärahojen kasvattamiseen muiden kohteiden kustannuksella.

Lisäksi maksuttomuuden arvioidaan lisäävän matkustajamääriä erityisesti koulujen alku- ja päättymisaikoina. Joukkoliikenteen kapasiteetti on näinä ajankohtina jo ennestään kuormittunut, eikä maksuttomuus itsessään lisää vuoroja tai kalustoa. Ilman samanaikaisia lisäinvestointeja tämä voi heikentää matkustusmukavuutta, täsmällisyyttä ja palvelun luotettavuutta muiden käyttäjäryhmien osalta.

Ikärajaan sidottu maksuttomuus herättää myös yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Selkeä ikäraja on hallinnollisesti yksinkertainen, mutta se synnyttää helposti paineita rajauksen laajentamiseen muihin ikäryhmiin tai sosioekonomisiin ryhmiin.

Liikkumistottumusten näkökulmasta on lisäksi huomioitava, että maksuttomuus voi ohjata lyhyitä matkoja joukkoliikenteeseen kävelyn ja pyöräilyn sijaan. Kaupungin liikenne- ja hyvinvointitavoitteet perustuvat monimuotoiseen ja aktiivista liikkumista suosivaan järjestelmään, jossa joukkoliikenne täydentää, mutta ei korvaa, muuta kestävästä liikkumisesta.

Aloitteessa maksuttomuutta esitetään väliaikaiseksi ratkaisuksi matkakorttijärjestelmän puutteiden korvaamiseksi. Tältä osin on todettava, että Porvoon joukkoliikenteen informaatio- ja maksujärjestelmän toimittaja Matkahuolto on jo esittänyt kaupungille mallia fyysisistä matkakorteista, joita kaupunki voisi myydä omassa palvelupisteessään. Tämä osoittaa, että ratkaisuun on olemassa kehityspolku.

Esitetty korttimalli on kuitenkin vielä kehitysvaiheessa ja perustuu osin manuaalisiin ja paikallisiin prosesseihin. Kaupunki-infran näkökulmasta ei ole tarkoituksenmukaista sitoutua väliaikaiseen ja teknisesti rajalliseen ratkaisuun tai korvata järjestelmäkehitystä pysyvällä maksuttomuudella. Riskinä on, että tällainen malli sitoo resursseja lyhytikäiseen ratkaisuun ja hidastaa kattavamman, pitkäikäisen lipputuotteen käyttöönottoa.

Ikään perustuva maksuttomuus ilman selkeää kortti- tai tunnistejärjestelmää aiheuttaa myös käytännön haasteita valvonnan ja järjestelmän selkeyden kannalta. Kuljettajille ei ole tarkoituksenmukaista siirtää vastuuta matkustajien iän arvioinnista, eikä järjestelmän tule perustua epäselviin tai tulkinnanvaraisiin käytäntöihin.

Edellä esitettyyn perustuen voidaan todeta, että vaikka valtuustoaloite perustuu tunnistettuun ongelmaan ja ymmärrettävään tavoitteeseen, pysyvä maksuton joukkoliikenne alle 13-vuotiaille ei

ole kaupunki-infran eikä joukkoliikennejärjestelmän kestävyysnäkökulmasta paras ratkaisu järjestelmän nykytilanteeseen. Maksuttomuus ei poista tarvetta kehittää lipputuotteita, vaan voi osaltaan siirtää ja hidastaa välttämättömiä järjestelmämuudistuksia.

Kaupungin kokonaisedun kannalta perustellumpaa on edistää matkakorttijärjestelmän kehittämistä yhteistyössä Matkahuollon kanssa siten, että lopputulos on teknisesti kestävä, hallinnollisesti selkeä ja yhdenvertainen eri käyttäjäryhmille. Lasten ja nuorten joukkoliikenteen käyttöä voidaan tukea hallitusti esimerkiksi rajatuilla piloteilla, määräaikaisilla kokeiluilla ja palvelutason kehittämisellä, ilman että koko järjestelmän taloudellinen ja toiminnallinen tasapaino vaarantuu.

Liite
Valtuustoaloite

Kaupunkikehitysjohtaja
Kaupunkikehityslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että edellä mainittu teksti annetaan vastauksena valtuustoaloitteeseen ja antaa sen edelleen kaupunginvaltuustolle.

Pykälä tarkastetaan heti.

Päätös
Kaupunkikehityslautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että edellä mainittu teksti annetaan vastauksena valtuustoaloitteeseen ja antaa sen edelleen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös tarkastettiin heti.

Kaupunginhallitus 08.06.2026 § 155
71/00.02.03/2026

Kaupunginjohtaja
Kaupunginhallitus päättää antaa yllä olevan vastauksenaan Santtu Salon valtuustoaloitteeseen Maksuton joukkoliikenne alle 13-vuotiaille ja antaa vastauksen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös tarkastetaan heti.

Päätös
Kaupunginhallitus päätti antaa yllä olevan vastauksenaan Santtu Salon valtuustoaloitteeseen Maksuton joukkoliikenne alle 13-vuotiaille ja antaa vastauksen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös tarkastettiin heti.